

Jag vill här berätta lite från mitt hem,
och lite om minn och som bondemång.

Ja de är nog inte många yngre som idag
kan föreställa sig, hur hårt arbete de var
för föräldrar med många barn att tjäna
ihop till mat, kläder o husrum, för sin livn.
Vi var nio barn, men va jag kan minnas,
så tror ja inte att de var ofta. om de ^{var} en må-
gång, som vi gick tungviga från bordet
Och kläderna fick vi ju ännu efter varandra
så långt de gick, men även där tror jag att
mor förökte att hålla oss så hela o rena
som de va möjligt. I hemmet fanns 3 små
rum, där va stuan, slottkammaren, lilla
kammaren också köket. I köket var cementsgol
och där fanns en vedspis, ett jernbord, också
vaskbordet, med vask o en sprann stäende
med vatten, vilket vi fick hämta ut en
en knickesump. Från köket gick en dörr in till
spritskammaren och där under fanns en liten
skällare där som saltkaret stod, samt några
hyllor för sylt o gurkan bl.a. Där fanns också en
dörr som gick in till krydder, där som förvarades
en del syltkläder bl.a. där höll vi ihop till
ganska mycket, för där va varmt o gott från
skostenen. I stuan där vi höll till mest, fanns
en kamin, där som eldades med ved o koks, så
fanns där en soffa, en säng, en järnsäng och
en motoraglar press, som vi ballade den.

I dessa rum o i dessa bäddplatser, låg som
 mest 8 personer, men senare fick 2 av vi
 äldre ligga i den lille kammaren. Samt vi nog
 förlär, fanns de inte mycket plats över när
 alla soffor o sängar var utdragna, men de
 fälldes ju slop på dagen och alla pängkåden lades
 oran på varandra i sängen. När de var äterädd
 på natten, vilket jag tyckte de va mycket på
~~natten~~ den tiden, skulle vi i sängarna och ta
 lite kläder på, alla utan de allra minsta. De va
 nog en härlig sopt. När sett ut bakser på
 sängarna, andra under bordet, o far gick runt och
 hållt koll på läget. I stora kammaren fanns ingen
 eldstad, så de va inte mycket vi var där inne,
 fast julgranen hade sin plats där och där kunde
 vi ju dansa omkring den, så vi höll värmen.
 De första åren jag gick i skolan hade vi fortfarande
 fetogaslampor, o de va nog mest far som tände o
 släckte dem. och vid läggdatt innan han släckte
 sa han för de mesta "E vi nu komma i kered
 alla". El blev inlagd 1934, o kostade 100 kr.
 inberäknad 4 ellyspunkter o en stikkontakt. Vi
 hade ju som de flesta på den tiden nte dårs, och
 de va ju inte många kvällar utan att vi äldre
 fick gå om somisynkan ut där, vilket inte
 hörde till något gressis, men man vågade ju inte
 neka, för va gamla skäng, men de behövdes
 nog, för att hålla gski på alla, så de hörde nog i
 fland att man fick några livremmen. Ja minns

engång ja hade slagit sänder en ruta i köks-
 fästet, jo vad såll kammen ja inte ihög, så fick
 ja reda på av onor, att vänta in bara till far kammen
 hem o han ser vad du har gjort. Ni kan kamte ana
 hur nervös ja va, innan far kam hem, o de sa ja
 inte hint o springa o gömma sig, för man fick ja
 kamma fram, för ett senare o la sitt skaff.
 Både onor o far måste ja upp tidigt om
 morgnarna, elda i spis o kamin, så där blev varmt
 vinterlid, innan vi andra skulle upp. Far beode
 ja alla modarna både till on som gick i skolan, ut
 även till sig själv att ha med till arbetet. Ja
 minns hans förmåga att skära brödskeivor, han
 höll de stora halvfina Gessiebrödet mot bröstet
 o skar jämna fina skivor. Så koktes kaffet
 på spritkøket, så åt o drack han, innan han
 gav si iväg till arbetet, om sin termos o mat-
 paket. De måste va ett härl jobb att bara komma
 till arbetet vinterlid, för så fick han många
 gånger plumsa i högsomödrivor o bära sin cykel
 långa sträckor. När arbetet om onorarna var
 ja att se efter så vi hade kläder i ta på oss,
 och mat i oss innan vi skulle till skolan. Och
 ibland fick han väl hära efter så vi kunde
 tälarna, psalmverena tiller. för samma hade
 man ja var da. Sen när vi hade gått ut iväg,
 vi som gick i skolan, så hade han allt arbete om
 de minne som va hemma, att sköta. Tänk va
 lid, de måtte ha sagt för henne att bädda alla

Dessa pängar. Sen va de för henne att
 stoppa stumpro, laga o tvätta kläder till
 oss alla. Trättningen på den tiden, va inte som
 om att bara lägga den i en trättmaskin, om
 först fick där fyllas vamn i tvättgrydan och
 elda under den. Så koktes trätten där, efter
 de att den först hade legat i blöt, därefter drags
 den upp i stora tvättkar, sen fick han stå där
 o skrubba den på en filebräda, till de blev rent.
 Därefter skulle den sköljas i flera vamn, o där
 fick vi nog va om o bära vamn. Sen skulle
 den så hängas upp på tvättlinor till tork, och
 fästa upp linan, var nog rätt samfar baka
 ordna. Tänkte bara att ordna med mat var dag
 till så många, så de tog nog hårt på fläsket i
 saltkaret, o på den salt sillen i spranen. För
 vi hade ja rätt är en gris, som slaktades innan
 jul, också hade vi ju häns. Ja minns när man
 va minime, att man gömde sig när de va tid
 o slakte grisen, man ville inte se på eller höra
 när den skrek, för den hade dat rätt värt kungjur.
 Sen gjordes där korv, blackorv, leverkorv och korv
 till rökning, fläsket saltades, skinkan blev också
 lämnat till rökning, så gjordes hur många o.
^{små} ~~kan~~ ^{små} syltka, ja där blev mycket gott. Den rökte
 skinkan och korven hängdes sen upp på vinden,
 och de hömde ibland att man smög upp o tog
 sig en smakbit, när ingen såg de. Vid matbordet
 va de far som delade upp ransonerna, så många

köttbullar, så många kilar fläsk o.s.v. som fick
 vi äta potatis o bröd föresten. Eftersom vi
 var många syskon fick var och en tidigt set i
 arbetslivet. Ja alla först fick vi ju som gamla
 små hjälpa till i betstjuket med gallningen, som
 större även med hackningen. De var ja mor som
 hade hand om de mesta i betstjuket, men far
 hjälpte nog till när han hade tid över, fast han
 var nog många gånger gammal kött när han
 kom hem efter hårt arbete i kalktrottet och
 cykelturen där ifrån. Ja man fick lite somjobb,
 även när man kom hem från skolan, någon gång
 fick ja gå efter plogen, när Jänss ~~Swansson~~ Swansson, där
 granne plöjde där han hade kört ut gödsel. Jag
 fick nämligen dra mer halmen efter honom i
 sämorna, för han hade kört ut mer halms än gödsel.
 Sen var ja någon gång hos Ernst Hansson och agera
 fågelskrämma, ja fick springa runt med priska
 i jordgubbstandet o skrämme bort fåglarna, så de
 inte skulle hakka i bärn. Mitt första jobb fick ja
 också hos Ernst Hansson, där ja fick flytta in i
 drängkammaren. Ja de var min första kontakt med
 just en drängkammare, en säng, ett skåp, ett bord
 en eller ibland två stolar. Den sängen hade Hansson
 själv gjort grästället, så den fick stå där den stod,
 och över sängen satt en kläcka med en spränn-
 anordning, o en slaktkläd fast i som gick tvärs
 över gårdoplanen, så han kunde stå inne i
 fästan o dra i ett snöre, när han skulle väcka
 omaj.

Där fanns ingen lås på dörren, utan där la
 man bara för ett kyllerhuvud, så de gällde att
 inte va alltför rädda av sig. Han drog gamla
 lödigt i de där smörel, o där va de till och se och
 komma myjs o ut i stallet. Ja vet en gång, när
 ja hade gjort va skulle, innan de va tid att gå
 in o äta, att ja satte mej mer på golvet i halmen
 vid säkistan o höll på att sämna. Men kosten va
 mycket bra, ~~o~~ däremot jobbet var inte så intressant
 för hästarna kunde ju Hamson själv. Jag fick hjälpa
 till med hästarbete och i bestyrket bl.a. Men de
 de var nog inte så länge ja jobba där, ja minns
 inte så oroga. Min nästa drängplats blev hos
 Svensson på Gränskulla, där kunde ja i alla fall
 läsa om mej i drängkammaren. Men ja minns
 att de va gamla kuschigt när man kan dit om
 krällen när de va sent o bekmörkt inne på
 den kringbyggda gårdsplogen, o man skulle sätta
 in sin cykel i vagnstioet, där va de många
 gånger att nackhåret reste sej. vid minsta
 objord. Där fick ja ju vara mer o köra hästar,
 och Svensson höll sig med gamla ryttar hästar, för
 han va verkligen en riktig hästkar. Där fick man
 hjälpa till både i stall o rite, för både morgon, middag,
 o kväll fick man va mer i stallet, fura, gödsla, rykla
 ja allt som skulle göras där. Ja där fick ja tillmed
 läsa mej o mjölka, för de skötte de mestadels själv.
 Han hade gamla många grisar också, som jag fick
 hjälpa till att fura och gödsla under. Allt köra hästar

hade jag ju inte gjort nåt vidare innan, så den
 första tiden när ja barva o tumla, så kunde där ju
 fle lite mistar, för med de hästarna gick de ju med
 en väldig fart, omende anmärkte Per på, så fick de
 inte se ut. Under tiden ja va där gräsa om o
 klämsjuka på gårdarna, så jag blev isolerad där i
 fjorton dagar. Vi hade de ju inte på den gården, men
 de hade de hos Edvin Andersson och Per hade valt till
 djurs men en ko där. Ja de ären hos Per Svensson fick
 man verkligen täva sig en hel del som man hade
 omgått på nästa gård, som var hos Ådvar Olson
 på Fädersminne, där ja börja den första nov - 42.
 Den härsten jag börja där var mycket regnig o
 vät, jag glömmes inte hur besvärligt vi hade med
 att få fram bettassen, vi fick ha två par hästar för
 vagnen. Jag fick ja ha mina hästar främst och
 de händer ja att de var för ivriga och myckte igång
 innan de andre, o en gång flög skakeln mitt av.
 Så minns ja att vi blev ryttstälade av Ådvar, för
 att vi inte kunde få hästarna igång samtidigt.
 En morgon låg där ett tjockt snölager över, men
 som lär va varade de ju inte så länge. Där blev
 ja mycket djupa spår efter vagnarna, så de va
 ja inte ställt när vagnen skulle plöja och slogen
 följde ett sänt spår och man fick i hänga i
 sloghamslagen lönge sträcker, för jag vågade ju
 inte så mycket på den tiden. Ja de var ju såna
 stunder man undrade va man hade gett sig in
 på. Hos Per Svensson skötte han ja sjätte fjöring

och omkring av hästarna, men här fick man ju
 mycket hästarna om ommanerna och så sina stövlar
 på stallgolvet. De va många intressanta samtal
 som misspelades där om ommanerna mellan Stenar o
 Carl Gunnar, under tiden vi ryckade. Där som på
 ommanerna på platsen, var kosten mycket förtäfflig.
 När jag tänkte på havregröten ja fick på ommanerna
 vattnas de fortfarande i ommanerna på mig. På den
 tiden, innan jordbruksarbetet var där mycket
 som var intressant, som till exempel att gå
 bakom plögen, när man såg hur tilljarna la sig
 efter plögen, de va nämligen som ja gilla skript.
 Men sen va där ja annat som t. ex att gå bakom
 en härr eller hundra flera timmar o de va varmt
 somtidigt, så kunde de va skönt ibland att sätta
 sig i en kalja kallt vatten när de va krävt.
 Något som också va väldigt tröttsamt och olustigt.
 Var att under höstarbetet gå dag efter dag och sätta
 upp sädeskärvarna efter självbindaren. Något
 som jag alltså hade gjort för arbsam ja fick göra
 här, var att plöja första gången, när vi skulle börja
 på ett nytt stycke. Där gav Stenar några instruktioner
 hur man skulle upp rinner att köra efter, också
 skulle man ta ut ett område längre fram vid
 horisonten. Och ja måste ju säga, till att vara
 första gången så blev de rätt o fint, tyckte nog
 både Stenar o jag. Tröskarbetet på togen var
 också något som ja tyckte va intressant, visserligen
 var de ett skitigt jobb, men man kom ihop med

andra folksam följde med tröskan. Vinterid
 när vi inte kunde arbeta utambes, fick vi arbeta
 med att göra i ordning redskapen, så att de var
 klara till värbuket. Då fick vi även säga ved,
 vilket var mycket intressant, för då berättade
 min arbetskamrat Carl Persson sin lirs historia
 för mig. Efter trä är jö Fädersoninne, fick ja
 för mig att ja skulle sluta och försöka på en annan
 gård. ^{Som} Detta blev Torie berättelse, vilket jag ängrade
 till ett efteråt. Där blev de en annan kost än jag
 var van vid tidigare. ty jag fick nittioensam i ett
 rum, där ransonen kom in, ibland ganska smält
 tillagat, och ej så gott tillagat. Vid minna tidigare
 anställningar, var ja ja van att få sitta tillsammans
~~littsamma~~ med hushållsfamiljen vid bordet
 och få äta samma sorts mat som dem. De var
 en något större gård, så vi var tre drängar, upklare
 med fem som mjölkade. Första o andra dräng var
 gifta o bodde i stathuset, jag som var tredje dräng
 bodde i drängkammaren på gården. Jag var först där
 för ett år, men lyckades komma bärspän efter ett
 halvt år. Där va nämligen en uppigång till ett
 loft där som förvarades päd, där jag skulle gå in
 till min kammare, o där ställde jag även min cykel.
 När ja kom dit när de va kväll o mörkt, fick ja
 först slå ett bråk med dörren (där va nämligen
 halvdörren) på alla rätter kom bort innan ja vågade
 gå in. Så hotade ja med att ta dit fast föreringen,
 och låta samse men ja fick bo, där för lyckades jag

kammarlärling. Och de blev mitt enda jobb
 som dräng, vilket jag hade blivit gammal ^(bra) med, men
 som jag inte såg någon framtid i. att fortsätta med.
 Sen efter en visen fick jag jobb i Malmö pappersfabriken
 där jag stannade till jag blev pensionär, men jag minns
 att varje vår, de första åren, längade jag mycket
 ut till landet.